

REDAKTIONELT FORORD

Tema: Fødevareklynger

Klynger skal redde Europas fødevaresektor

Dette nummer af Tidsskrift for Landøkonomi omhandler emnet »Fødevareklynger«. Fødevareklynger – grupper af virksomheder, leverandører, forskningsinstitutioner og offentlige myndigheder på fødevareområdet i et fælles samarbejde – viser sig at være succesfulde. Det viser sig bl.a., at virksomheder i veludviklede klynger vokser hurtigere og er mere innovative end virksomheder uden for dynamiske klynger.

Danmark har allerede en veludviklet fødevareklynge: Den danske fødevareklynge er den 3.-største klynge i Danmark og den 3.-største fødevareklynge i Europa. Derfor spiller klyngen naturligt også en væsentlig rolle i den fremtidige erhvervsudvikling. Den danske fødevareklynge er kompleks, udvikler sig løbende, er internationalt orienteret og viser markante resultater. Der er dermed et godt økonomisk og strukturelt fundament til at videreudvikle den danske fødevareklynge.

Fødevareklyngen skal løbende forandres og udvikles, såfremt dens internationale konkurrenceevne og vækstpotentialer skal udnyttes fuldt ud.

Den danske fødevareklynge kan bruges som et afsæt for yderligere vækst, klyngedannelse og udvikling af nye vækstområder. Dette kan ske ved hjælp af en formel klyngepolitik, hvor samarbejde og udvikling i fødevareklyngen understøttes. Fødevareklyngen indeholder en række fordele, ulemper og udfordringer, som giver rammen for udviklingen af klyngen. Det er vigtigt, at de valgte indsatsområder i klyngepolitikken matcher både virksomhedernes og samfundets interesser, at forskningsverdenen kan bidrage med unikke kompetencer, og at der er et reelt og udækket markedsbehov. Det viser sig, at der blandt danske agro- og fødevarevirksomheder er en stor tillid til potentialet i at videreudvikle fødevareklyngen.

Netop styrkelse af fødevaresektorens konkurrenceevne gennem målrettet klyngedannelse kan være et meget vigtigt bidrag til at udvikle ikke bare den danske men også den europæiske fødevaresektor

Den 5. februar 2009 arrangerede Fødevareministeriet en konference med titlen: »Danmark som Agro Food Valley«. Dette nummer af Tidsskrift for Landøkonomi indeholder oplæg fra de fleste indlægsholdere fra konferencen. Derudover er der yderligere indlæg, som også bidrager til afdække emnet

I den indledende artikel – *Vision: Danmark som Agro Food Valley* – fastslår fødevareminister Eva Kjer Hansen, at fødevareklyngen i Danmark er en af de største og bedst fungerende fødevareklynger i Europa! Vurderingen er, at i fremtiden vil fødevareklyngen være langt mere omfattende, end den er i dag. Målet er at blive bedre til at få mere ud af de professionelle netværk mellem forskere og erhvervslivet, som allerede findes i dag.

I den følgende artikel, *Klynger: Indhold og betydning*, beskrives klyngernes opbygning, struktur og udvikling. Klynger som begreb har været kendt i mange år, og Silicon Valley i Californien regnes for at være verdens største klynge og er samtidig den klynge, som er bedst beskrevet i litteraturen.

Det bemærkes også, at klyngers betydning for konkurrenceevne, vækst og samfundsøkonomi har fået langt større opmærksomhed i de senere år. Man kan således tale om en renæssance for klynger.

Den efterfølgende artikel, *Fødevareklynger*, omhandler mere specifikt klynger på fødevareområdet. Fødevareklynger i Europa kortlægges, og væsentlige aktører og sammenhænge i den danske fødevareklynge beskrives. Forhold som internationalisering og andelsorganisering i relation til fødevareklyngernes udvikling vurderes – og mulige problemer og fordele skitseres. Alt i alt vurderes det, at den danske fødevareklynge viser markante resultater, og at den dermed har et godt grundlag for en fremtidig videreudvikling.

I artiklen *Videreudvikling af den danske agroindustrielle klynge baseret på grønne, sunde fødevarer ud fra en brugerdrevet bord-til-jord værdikæde* af Peter Olesen analyseres betydningen af forskellige former for videreudvikling af den danske agroindustrielle. Videreudviklingen kan ske på tre forskellige måder – (1) en ny definition af klyngens output i forhold til de stærkeste trends for fremtidens behov, (2) videreudvikling af de indgående kompetencer, herunder udskiftning med nye kompetencer, og (3) udvidelse af klyngen med flere spillere, herunder udenlandske. Det konkluderes, at den danske agroindustrielle fødevareklynge på særlige forudsætninger kan udvikles til en betydeligt større spiller i verdensklasse.

I artiklen *Dansk cleantech samler kræfterne* af Nicolai Sederberg Rottbøll, trækkes der en parallel til det nye Cleantech klyngeprojekt, der skal samle kræfterne blandt de centrale aktører og virksomheder på cleantech-området. I interviewet med direktør i Copenhagen Capacity, Steen Donner nævnes, at en central kreds af aktører er gået sammen for at styrke dansk cleantech i et målrettet

klyngesamarbejde. Partnerkredsen udgøres af Copenhagen Capacity, Scion DTU, DI, Risø DTU og Københavns Universitet, og på sigt skal en række centrale virksomheder også involveres i projektet.

I den følgende artikel *Den danske fødevareklynge vokser sig stærkere i det europæiske innovationssystem* af adm. direktør Maria Olufsdotter er der et historisk tilbageblik over den danske fødevareklynge opståen og udvikling. Triple helix-modellen – et dynamisk samspil mellem staten, forskningen og virksomhederne – beskrives, og fødevareklyngen Øresund Food Network belyses nærmere. Endeligt vurderes også de kommende europæiske centre, »Knowledge & Innovation communities«, KICs. Det konkluderes, at en KIC inden for fødevareområdet vil være meget vigtig for Danmark i fremtiden.

I den efterfølgende artikel *Fødevareteknologisektoren i Danmark – klynger styrker innovation og teknologiudvikling* af Karen Hamann, sættes der fokus på teknologi til fødevaresektoren (procesudstyr) med særlig vægt på betydningen af klynger for innovation og teknologiudvikling. Det konkluderes bl.a. at atsninger på klynger til teknologiudvikling viser, at klyngestrukturen er et vigtigt element for at få udviklet, modnet og afsat en teknologi. Endvidere viser erfaringerne fra kompetenceklyngerne, at netværk på tværs af traditionelle brancheskel er med til at styrke teknologioverførsler og udvikle nye forretningsområder.

I artiklen *Agro Food Valley – perspektiver set fra fødevareindustrien* af Peter Bernt Jensen er der flere bud på nogle af de centrale og fremadrettede udfordringer og peget på nogle af de indsatser, som skal adresseres, hvis ambitionerne om en »Agro Food Valley« skal realiseres på længere sigt i Danmark. Vurderingen er, at visionen om en »Agro Food Valley« er ambitiøs, men at fundamentet for at lykkes er til stede i Danmark.

I den sidste artikel, *Den danske fødevareklynge i fremtiden: Muligheder og udfordringer*, ses der nærmere på nogle af de fordele, som en styrket dansk fødevareklynge kan skabe fremover. Klyngepolitikens rolle som katalysator belyses, men det understreges også, at virksomhederne er centrale i fødevareklynger, og at de på de fleste områder bør være omdrejningspunktet for den fremtidige udvikling.

Ph.d., cand. agro. & merc. Henning Otte Hansen (ansvarshavende redaktør)
Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet

Bliv medlem af det Kongelige Danske Landhusholdningsselskab

Det Kongelige Danske Landhusholdsselskab er et forum for debatten om bæredygtig brug af det åbne land samt jordens ressourcer til gavn for jordbrug, samfund og miljø.

Organisationen arrangerer en række aktiviteter, blandt andet:

- 3-4 seminarer om året om aktuelle emner
- Tidsskrift for Landøkonomi
- Årlig sommerekursion, 2-dages udflugt med såvel fagligt som kulturelt indhold
- Uddeler legater, primært studielegater fra foreningens fonde
- Uddeler priser til dygtige studerende på landbrugsskolernes lederuddannelse
- Uddeler hædersbelønninger

Medlemskab af Det Kongelige Danske Landhusholdsselskab giver mulighed for at deltage i et værdiskabende og dynamisk netværk.

Landhusholdsselskabet er en forening, der via fremsynede og debatskabende seminarer, samt udgivelsen af Tidsskrift for Landøkonomi fremmer samspillet mellem fødevareproduktion, jordbrug og miljøforhold – uafhængigt af politiske interesser og geografiske grænser.

Læs mere om Det Kongelige Danske Landhusholdsselskab på www.1769.dk

For at blive medlem kontakt venligst Det Kongelige Danske Landhusholdsselskabs sekretariat.

Sekretariat

Landbrugsraadet, Foreningsservice • Axelborg • Axeltorv 3 • DK-1609 København V
Tlf. 33 39 40 00 • fax 33 39 41 51 • e-post 1769@1769.dk • www.1769.dk